

INTEGROVANÝ SYSTÉM
NAKLÁDÁNÍ S ODPADY
V KRAJI VYSOČINA

Obecní systém odpadového hospodářství dle nového zákona o odpadech

Seminář ISNOV

Sdružení obcí Vysočiny, Kraj Vysočina

25. 6. 2021, Jihlava

Obsah

- **Definice obecního systému**
- **Základní povinnosti obcí v obecním systému**
 - Přebrání veškerý KO od fyzických osob
 - Určení míst pro oddělené soustředování
 - Dosažení míry třídění KO
- **Školní sběr**
- **Živnostenské odpady**
- **Sběr výrobků s ukončenou životností**
- **Komunitní kompostování**
- **Zpoplatnění obyvatel**
- **OZV o obecním systému OH**

Obecní systém odpadového hospodářství

- Je definován v §59 a upraven v dalších §§60-62 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech
- Obecní systém OH = systém, v rámci něhož obec plní povinnosti plynoucí ze zákona:
 - **Obec je povinna přebrat veškerý KO vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob (FO)**
 - **Obec je povinna určit** (původně “zajistit“) **místa** pro NO, papír, plast, sklo, kov, biologicky rozložitelné odpady (BRO), jedlé oleje a tuky a NOVĚ od 1. 1. 2025 také pro textil.
- Obec již nemá povinnost ale **možnost** nastavit systém pomocí obecně závazné vyhlášky (OZV)
- Obec může nastavit **pravidla** v obecním systému také pro:
 - stavební a demoliční odpad (systém pro nepodnikající FO),
 - movité věci v rámci předcházení vzniku odpadů,
 - KO od podnikatelských subjektů (zapojení na základě smlouvy),
 - výrobky s ukončenou životností (musí být místem zpětného odběru),
 - BRO ke zpracování v komunitní kompostárně
 - **ALE tato pravidla je nutné uvést v OZV**
(bez vyhlášky není možné uskutečňovat tyto činnosti)

Obecní systém – základní povinnosti

- § 59 odst. 1 - Obec je povinna přebrat veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při *činnosti nepodnikajících fyzických osob (bohužel jakýchkoliv osob, nikoliv jen bydlících nebo hlášených)*.
- Výjimka
 - Pokud obec zavedla poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci na základě kapacity soustředovacích prostředků (2. typ poplatku), je povinna přebírat směsný komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob v množství odpovídajícím kapacitě soustředovacích prostředků.
 - platí to ale pouze pro SKO, nikoliv pro jiné druhy komunálních odpadů
- **obec tedy nemůže omezovat množství přebíraných komunálních odpadů produkovaných nepodnikajícími FO**
 - zejména sbíraný bioodpad, objemný odpad ve sběrném dvoře nebo na sběrném místě apod.
 - Veškerý KO, co fyzická osoba odevzdá na místo určené obcí, musí obec převzít bez zvláštní úplaty (např. není možná platba za objemný odpad nad obcí stanovený limit produkce apod.)
 - Obec může nastavit pouze pravidla pro způsob soustředování a kvalitu sbíraných odpadů (co do nádob nepatří, jak mají vypadat odpady předávané do sběrného dvora apod.)

Výklad některých ustanovení a dotazů obcí

- Je možné zpoplatnit či stanovit limit pro občany pro odevzdání některých odpadů v rámci poplatku?
 - Obec je povinna převzít veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti FO nepodnikajících. Není možné cokoliv zpoplatňovat nad rámec. Potenciálně by bylo možné v případě nastavení systému v kombinaci mobilního svozu objemného odpadu a možnosti jeho odevzdání také na sběrný dvůr, že by u sběrného dvora pak v takovém případě byla omezena kapacita (z důvodu nezahlcení), ale občané musí mít možnost ten zbytek odevzdat v rámci mobilního svozu.
 - Není ani možné uvažovat o tom, že by se objemný odpad nezapočítával do limitu pro slevu ze skládkovacího poplatku.
- Je možné zpoplatnit nebo stanovit limity pro "chataře", kteří nemají v obci trvalý pobyt a ani jejich chatka nemá přiděleno č.p. nebo č.e. (ani se v ní nedá bydlet), mají prostě v obci jen třeba zahradu a buňku pro nářadí?
 - Obec je povinna převzít veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti FO nepodnikajících. FO může tedy odevzdávat svůj odpad do systému obce. Není však definovaným plátcem poplatku (vazba na bydliště ať už trvalé či faktické) a zpoplatnit ho nelze. Pokud bude mít zájem zaplatit, nejedná se o poplatek, ale „příspěvek“. Je to však na jeho dobrovolnosti.

Obecní systém – základní povinnosti

- §59, odst. 2 - Obec je **povinna určit místa** pro oddělené soustředování komunálního odpadu, a to alespoň nebezpečného odpadu, papíru, plastů, skla, kovů, biologického odpadu, jedlých olejů a tuků a od 1. ledna 2025 rovněž textilu.
 - Většina obcí KV sbírá textil v režimu předcházení vzniku odpadů, zřejmě bude muset dojít k doplnění sběru textilních odpadů i v režimu zákona o odpadech (placená služba?)
- Obec není povinna odděleně soustředovat odpad plastů, skla a kovů, pokud tím nedojde s ohledem na další způsob nakládání s nimi k ohrožení možnosti provedení jejich recyklace.
 - Pokud chcete přistoupit na smíšený sběr, sice ušetříte nádoby, ale může se výrazně zhoršit kvalita sbíraných odpadů. Je třeba také dobře informovat obyvatele
 - Vždy je potřeba tento způsob ověřit u provozovatelů dotřídovacích linky, kde se váš odpad upravuje, zda je na to linka vybavená a zda to nebude znamenat vyšší provozní náklady, které bude nutné uhradit

Povinnosti odděleného soustředování v obecním systému

- Nedošlo k výrazné změně oproti předchozí úpravě – podrobnosti jsou uvedeny ve vyhlášce k zákonu (bude zveřejněna zřejmě v 7/21)
- Povinný je **celoroční sběr využitelných složek KO** - papír, plast, sklo, kovy (všechny je třeba evidovat ver sk. 20 dle Katalogu odpadů). Zákon ani vyhláška nenastavují jejich rozsah
- **Sběr olejů a tuků (celoročně)** pokračuje ve stejném rozsahu jako dle předchozího zákona
- **Nebezpečné odpady** se sbírají (soustřeďují) na místech určených obcí **alespoň 2x ročně**.
 - Soustřeďování musí být obcí prováděno pouze na shromažďovacích místech s obsluhou nebo
 - v zařízení určeném pro nakládání s odpady, ve kterých obsluha nebezpečné odpady převezme a uloží do určených prostředků
- **Biologický odpad min. rostlinného původu se sbírá celoročně**,
 - Sběr může být také zajištěn systémem komunitního kompostování v obci (nikoliv domácí kompostování)
- Obec **může stanovit systém sběru stavebních odpadů**
 - Lze stanovit omezující podmínky, odpady zpoplatnit (nejedná se o KO)
 - POZOR – povinnost nepodnikajících FO doložit způsob řešení stavebních odpadů
- **Předcházení vzniku odpadů** – stanovení místa a podmínek přebírání věcí k opakovanému použití
- **Místa zpětného odběru obalů a výrobků s ukončenou životností** – ve spolupráci s AOS, KS nebo individuálními výrobci

Výklad některých ustanovení a dotazů obcí

- Stavební odpad – bylo by dobré udělat návod pro obce a stavební úřady, jak se chovat k tomuto odpadu, aby opravdu tento odpad požadovaly stavební úřady ukládat a recyklovat správně, požadovaly dokládat jeho likvidaci. Stavební úřady zatím předmětné ustanovení požadující doklad i od FO nepodnikajících ne vždy vyžadují.
 - MŽP vydalo interní pokyn pro ORP (závazné stanovisko, možnost dávat podmínky). Může si zkontrolovat i starosta. Uvedená povinnost se nevztahuje jen na odpad vznikající ze stavební činnosti, pro níž je nutné stavební povolení.
 - V případě stavebních odpadů si obec může stanovit množstevní limit, který je ochotna od občanů odebírat. Může to však stanovit také jako placenou službu pro občany.
- Ve městě dlouhodobě pomáháme občanům s pořizování tzv. kompostérů (domácí kompostování), protože soudíme, že předcházení vzniku odpadů by mělo mít přednost před jejich svozem... a právě u rostlinných odpadů a zástavby se zahrádkami je to nejjednodušší zařídit. Jak se zobrazí tato bohublá činnost ve vykazování sumárního množství vytříděných surovin městem pro budoucí výkaznictví - viz nová legislativa odpadů? Nebude nakonec pro obec „výhodnější“ říci občanům ... to co jste nyní dávali do kompostérů nebo kompostů, začněte odkládat do svozového systému rostlinných odpadů? To by byl ekonomický i ekologický nesmysl.
 - Domácí kompostování je vhodnou formou nakládání s rostlinnými materiály a je preferováno jako předcházení vzniku odpadů. MŽP bude i nadále domácí kompostování podporovat dotačně. MŽP se nedomnívá, že by zavedení a podpora domácího kompostování obec nějak poškozovalo. Obec si tímto opatřením významně snižuje produkci komunálního odpadu, a tedy i základ, vůči kterému se započítávají odděleně soustředěné složky komunálního odpadu.

Povinnost dosažení míry třídění KO

- **Cíle ČR** pro odpadové hospodářství (příloha č. 1 zákona o odpadech)
 - Zvýšit úroveň přípravy k opětovnému použití a k recyklaci na 55 % v r. 2025, 60 % v r.2030 a 65 % v r. 2035
- K cíli se zavázala ČR. Nástrojem je **povinný cíl pro obce na oddělené soustředování recyklovatelných složek**:
 - 2025 a dále - 60 %,
 - 2030 a dále - 65 % a
 - 2035 a dále 70 % z celkové produkce KO
- Výpočet bude stanoven vyhláškou o podrobnostech nakládání s odpady (*podíl množství vytríděných využitelných složek papír, plast, sklo, kov, textil a oděvy, dřevo, bio vč. bio z kuchyní a celkové produkce KO*) – příloha č. 18 vyhlášky
- Do výpočtu podílu mohou být zahrnuty rovněž odděleně soustředované recyklovatelné složky komunálního odpadu vznikající na území obce při činnosti nepodnikajících fyzických osob, které nejsou předávány do obecního systému (*odpady, které občané předávají přímo do zařízení, např. výkupny, kompostárny apod.*).
 - V současné době obce KV třídí kolem 42 % KO
 - Pro část vytríděných odpadů není odbyt
 - Při neplnění cílů pokuta až 200 000 Kč (§122)

Co udělat k plnění cíle na třídění KO

- Co s tím? (resp. s posílením třídění, odbyt obce nezajistí ☹)

1. Revize evidovaných odpadů

- Zahrnout do sk. 20 - KO co nejvíce dosud neevidovaných odpadů (zejména odpady ze zeleně, různé druhy bioodpadů sk. 2, kovové, dřevěné odpady ze sk. 17 apod.)
- Možnost zahrnout živnostníky do systému (nárůst využitelných složek např. ze sk. 15, ale i nárůst SKO, pokud jej obec zahrne)
- Zahrnutí odpadů sbíraných ve výkupnách

2. Úprava systému třídění a soustřeďování odpadů v obci

- Revize a případné doplnění třídění papír, plast, sklo, kov
- Sběr textilu v režimu odpadů
- Dotřídění objemných odpadů na sběrných dvorech a sběrných místech
- Posílení sběru bioodpadů (nutno ve vazbě na možnost jejich zpracování)
- Omezení frekvence svozu SKO
- *Použití door-to-door v zástavbě RD (obvykle vyšší provozní náklady)*
- *Finanční motivace obyvatel ve vazbě na produkci SKO (vyšší náklady spojené s vážením nádob a vedení evidence, snahy o obcházení systému)*

Jak může obec zajistit oddělené soustředování složek KO

- Rozsah bude stanoven vyhláškou o podrobnostech nakládání s odpady. V návrhu vyhlášky je uvedeno (§33):
 - Oddělené soustředování složek komunálních odpadů může obec zajistit prostřednictvím
 - a) sběrných dvorů,
 - b) *zařízení určených pro nakládání s odpady* (sběrný dvůr, zařízení pro sběr a výkup, kompostárna, atd.)
 - c) velkoobjemových kontejnerů,
 - d) sběrných nádob,
 - e) pytlového způsobu sběru, nebo
 - f) kombinací způsobů podle písmen a) až e).
- Návrh je stejný jako současný stav.
- V případě, že bude obec stanovovat **zařízení určená pro nakládání s odpady jako místa pro soustředování KO** v OZV, pak by to mělo být jako doposud na základě dohody se zařízením, odpad od občanů se pak stane součástí produkce odpadů obce (A00), zařízení jej bude evidovat jako B00.
- Dle nového zákona je obecně **provozovatel zařízení povinen poskytovat 1x ročně** do 15.1 obci informace o odpadech od fyzických osob, od kterých převzal KO (§17, odst. 1, písm. H). Dle MŽP tyto odpady ale obec neuvede ve své evidenci, jelikož obec není jejich původcem (tento odpad jí tedy nevzniká). Odpady ze zařízení bude možné použít do výpočtu míry třídění KO. Zařízení v tomto případě nejsou místy určenými pro soustředování odpadů z obce.

Školní sběr (§20)

- Škola může od žáků a studentů sbírat odpady papíru, plastů a kovů z domácností
- Na školu se nevztahují povinnosti provozovatele zařízení pro nakládání s odpady
- **Škola** se stává po převzetí **vlastníkem** těchto odpadů a plní všechny povinnosti původce s výjimkou evidence
- **Původcem** takto sebraných odpadů je **obec**, která je eviduje v rámci svojí zákonné evidenční povinnosti vč. ročního hlášení do ISPOP
- Škola má povinnost do 15. ledna předat obci informace o hmotnosti, druhu odpadů a zařízení, kam odpady předala
 - formulář v příloze č. 3 k vyhlášce o podrobnostech nakládání s odpady.
- *Doporučení – informujte školy na vašem území o této nové povinnosti. Pokud dělají sběrné soutěže a další akce, při kterých nosí žáci odpady do škol, je potřeba poslat obci hlášení!*

Informační povinnost obcí

- (§60) **informovat nejméně 1x ročně** způsobem umožňujícím dálkový přístup **o systému nakládání s KO** v obci a o výsledcích a nákladech tohoto systému.
 - 1x ročně na webu obce informace:
 - jaké odpady odděleně sbíráte a jakým způsobem,
 - co děje s vytríděnými odpady, s SKO, objemnými a dalšími KO
 - jak se předchází vzniku odpadů, jaké možnosti jsou ve vaší obci
 - jaká je produkce, využití a skládkování odpadů
 - kolik to stojí (náklady na OH, příjmy do OH)

Živnostenské odpady

- §62, odst. 1) - Podnikající fyzické a právnické osoby mají obecnou **povinnost zajistit třídění papíru, plastů, skla, kovů a biologického odpadu** pro odpady vznikající činností fyz. osob v provozovně
 - Jinak pro ně platí všechny ostatní povinnosti původce odpadů
- Podnikající osoby mohou předávat KO a odpady z obalů papíru, plastů, skla a kovů (obal. odpady se pak zařadí jako KO) do obecního systému)
- **Zapojení podnikatelů do obecního systému (§ 59,60)**
 - Obec nastaví systém pro živnostníky v OZV (druhy odpadů – papír, plast, sklo a další KO, výše úhrady, způsob placení)
 - Obec poskytuje podnikateli službu, na smlouvy se vztahuje DPH
 - Obvykle mohou živnostníci využít obecní systém pro tříděný KO (papír, plasty, sklo, kovy), případně bioodpad, směsný KO. Do obecního systému nelze zahrnout odpady z výrob.
 - Cenu služby je vhodné u malých OSVČ s minimální produkcí odpadu odvodit od výše poplatku pro obyvatele. U ostatních provozoven by cena měla zohledňovat produkci odpadů původce (zjistit dle průběžné evidence, konzultace se svozovou firmou)
 - Živnostník se zapojí na základě písemné smlouvy s obcí (ta obsahuje vymezení druhů odpadů a způsobů sběru, cenu služby, způsob úhrady).
 - Obec se stává vlastníkem těchto živnostenských odpadů
 - Živnostník nevede evidenci KO, pouze pokud se zapojí do obecního systému s veškerým produkovaným KO

§ 147 **Obecní úřad** kontroluje, zda právnické a podnikající fyzické osoby

- a) využívají obecní systém pouze na základě písemné smlouvy s obcí a v souladu s ní a zda nepodnikající fyzické osoby nakládají s komunálním odpadem v souladu s tímto zákonem, a
- b) mají zajištěno převzetí odpadu, který samy nezpracují v souladu s tímto zákonem, osobou oprávněnou k převzetí daného druhu a kategorie odpadu podle tohoto zákon

Výklad některých ustanovení a dotazy obcí

Jaká jsou pravidla pro „oddělování“ živnostenského odpadu / odpadu z domácností z hlediska sazeb DPH (21 % / 15 %). Na to navazující povinnost pro obec při zapojení podnikatele do systému obce, stanovit hodnotu či % - "kolik odpadu je podnikatelů".

- Snížená sazba DPH (15 %) se vztahuje pouze na nakládání s odpadem z domácností. Pokud tedy obec do svého systému zapojí také živnostníky, pak je na tento odpad uplatněna standardní sazba DPH ve výši 21 %. Obec by také měla vědět, kolik KO je z živnostenského odpadu. Obec stanoví ve smlouvě s podnikatelem cenu, ke které připočte DPH ve výši 21 %. DPH odvede v rámci své daňové povinnosti.

Podnikatel/organizace "A" ve své provozně podniká a pronajímá provozovnu dalším drobným podnikatelům "B" a "C". Podnikatel "A" se zapojí do systému obce. Může podnikatel "A" zapojit zároveň svým prostřednictvím do systému obce také podnikatele „B“ a „C“ (tzn. podnikatel A uzavře s B a C dohodu dle zákona, že za ně bude odpad „likvidovat“)?

- Je to možné. Pro obec je „partnerem“ subjekt A. Měla by mu však být stanovena výše poplatku, resp. cena podle produkce všech zapojených.

Může obec zapojit do systému jen spolky a podnikatele ne?

- Je možnost si do jisté míry vybrat subjekty, ale nesmí to být diskriminační. Je doporučováno spíše specifikovat podmínky zapojení do OZV o obecním systému (např. ceník, druhy odpadů, apod.). a až pak v rámci diskuze s potenciálními zájemci nevyhovující požadavkům obce vyřadit.

Sběr výrobků s ukončenou životností (zpětný odběr)

- Problematiku upravuje **zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností**
- Sbírat výrobky s ukončenou životností je možné jen na místech zřízených výrobcem anebo provozovatelem kolektivního systému, nebo ve stacionární provozovně osoby s oprávněním zpracovávat elektroodpad
- Provozovatel kolektivního systému má povinnost uzavřít smlouvu s každou obcí, která o to požádá – obce však nemají povinnost uzavřít smlouvu s KS (je jen na jejich rozhodnutí, zda se stanou místem zpětného odběru nebo ne)
- Požadavky na dostupnost sběrné sítě:
 - **Elektroodpad** - sběrná síť – veřejné sběrné místo **v každé obci nad 2000 obyvatel**, nebo která o to požádá
 - **Solární panely** – sběrná síť nejpozději do 31.12.2024 **v každé obci nad 10 000 obyvatel, kde je solární elektrárna** s výkonem do 30 kWp
 - **Přenosné baterie** - sběrná síť **v obcích nad 1500 obyvatel**, nebo která o to požádá
 - **Automobilové baterie nebo akumulátory** - sběrná síť **v každé obci s pověřeným obecním úřadem (ORP)**
 - **Pneumatiky** - sběrná síť – **v zapojených pneuservisech** nebo **v každé obci s pověřeným obecním úřadem**, nebo která o to požádá, **pokud není do 10 km jiné sběrné místo**

- Kolektivní systémy (KS) pro elektrozařízení (ELEKTROWIN, ASEKOL, ECOBAT, AKOLAMP, REMA...) dále fungují dle starého zákona o odpadech a v návaznosti na § 142 odst. 1 ZVUŽ tak budou činit maximálně do 31. 12. 2022. Znamená to, že dle ZVUŽ musí KS k pokračování spolupráce s obcemi uzavřít zcela nové smlouvy k provozování míst zpětného odběru (MSO), která obce pro KS poskytují? Nebo platnost starých smluv může přejít do nového právního prostředí - jak? Do kdy je třeba vše dořešit ze strany obcí – do 31. 12. 2022?
 - Lze očekávat, že v návaznosti na nové povinnosti či definice uvedené v ZVUŽ budou jednotlivé kolektivní systémy měnit stávající smlouvy s obcemi. Zde se nedomníváme, že je nezbytné uzavírat výhradně nové smlouvy, daná změna může být jistě řešena např. podpisem dodatku (změny) smlouvy. Současně ani není možné jednoznačně určit datum, do kdy by tyto změny smluv měly kolektivní systémy realizovat, neboť přechodné ustanovení § 142 odst. 1 ZVUŽ se vztahuje výhradně k podání žádosti o vydání (nového) oprávnění kolektivního systému. Platí přitom, že kolektivní systém může být provozován i na základě „starého oprávnění“ vycházejícího ze starého zákona o odpadech i po 31. 12. 2022, a to dokud nebude o žádosti o vydání rozhodnutí pravomocně rozhodnuto. Jinými slovy, pokud kolektivní systém požádá o nové oprávnění 31.12.2022, zcela legálně může nadále zajišťovat systém zpětného odběru např. do 31. 3. 2023, kdy nabyde účinnosti příslušné rozhodnutí MŽP o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému, přičemž z projektu zajišťování sdruženého plnění daného kolektivního systému [viz § 35 odst. 2 písm. h) ZVUŽ] může např. vyplývat, že smlouvy s obcemi budou postupně aktualizovány ze strany daného kolektivního systému následujících 6 měsíců či v průběhu celého zbytku roku 2023.
- Jak má obec správně postupovat při konkurenci nabídky jednotlivých KS k zakládání MZO? Všem KS umožnit v případě jejich zájmu realizaci MSO? Nebo pouze někomu dle vlastního uvážení? Nebo umožnit sdílení MZO pro více KS - jak?
 - Rozhodnutí o podpisu smlouvy s kolektivním systémem je výhradně v kompetenci každé jednotlivé obce. Obec tedy v žádném případě nemusí uzavírat smluvní vztahy s několika či snad dokonce se všemi existujícími kolektivními systémy, resp. naopak může mít uzavřenou smlouvu např. jen s jedním kolektivním systémem, pokud jí tato spolupráce plně vyhovuje. V případě, že obec uzavře smlouvu s více kolektivními systémy, tak je třeba upozornit na ustanovení § 14 odst. 2 ZVUŽ, na základě kterého musí obec o záměru uzavřít smlouvu s dalším kolektivním systémem informovat kolektivní systém, se kterým již smlouvu uzavřenou má, a mezi danými kolektivními systémy musí následně proběhnout dohoda o přerozdělení zpětně odebraných výrobků ze strany obce (resp. místa zpětného odběru). Tato dohoda by měla být následně obsažena i ve smlouvách o zřízení místa zpětného odběru uzavřených ze strany jednotlivých kolektivních systémů s obcí. Oba kolektivní systémy následně sdělí obci, jakým způsobem má provádět distribuci zpětně odebraných výrobků mezi ně. Může jít např. o střídavé předávání zpětně odebraných výrobků jednou a druhému kolektivnímu systému.

Dotazy obcí

- Dle § 17 odst. 2 písm. f) ZVUŽ by provozovatel MSO na požádání měl vydat doklad tomu, kdo přinesl VUŽ - bude nějaký vzor takového potvrzení nebo je to na vlastním uvážení MSO s dodržáním základních parametrů dle ZVUŽ?
 - Žádný vzor tohoto potvrzení dosud neexistuje, ale v principu může jít o jednoduchý dokument vytvořený samotným místem zpětného odběru, který by měl obsahovat náležitosti uvedené v § 18 odst. 2 písm. f) ZVUŽ.
- § 17 odst. 2 písm. h) je vlastně řeč o evidenci, ke které je povinno MZO (obec nebo jí pověřený provozovatel) - co tato povinnost přesně obnáší? Jak je to obecně s evidencí VUŽ z pohledu povinností obce provozující MZO dle ZVUŽ?
 - Evidenci zpětně odebraných výrobků je povinen vést výrobce/kolektivní systém. Způsob vedení dané evidence bude upřesněn prováděcí vyhláškou, resp. bude postaven na identických požadavcích jako evidence definovaná ve vyhlášce č. 352/2005 Sb. Ustanovení § 17 odst. 2 písm. h) by se do značné míry nemělo ani obecních sběrných dvorů nijak dotknout. Daná povinnost byla do zákona začleněna zejména na základě zkušeností se sběrem pneumatik v rámci individuálních systémů, kdy některá (neobecní) místa zpětného odběru měla smlouvu s nějakým výrobcem, který místu zpětného odběru nějakým způsobem přispíval na sběr pneumatik. Samotné předávání pneumatik zpracovateli ale bylo v gesci místa zpětného odběru. Měli jsme signály, že některá takováto místa zpětného odběru pak jen „papírově“ potvrzovala i několika výrobcům současně, že sebrali dané množství pneumatik, kteří pak takto získaná data vykazovali v rámci ročních zpráv. Jak je nicméně uvedeno výše, obec by měla pokaždé, když jí kolektivní systém svezde pneumatiky, získat doklad o tomto svozu a o svezeném množství.

Komunitní kompostování (§65, §66)

- **Komunitní kompostování** = systém soustředování rostlinných zbytků z údržby zeleně, zahrad a domácností z území obce, jejich úprava a následné zpracování v komunitní kompostárně na kompost
- Kompost vzniklý komunitním kompostováním může obec využívat výhradně k údržbě a obnově veřejné zeleně na svém území; pokud chce používat kompost jinak, je nutné splnění podmínek zákona o hnojivech.
- Obec může pro komunitní kompostování využívat komunitní kompostárnu umístěnou na území jiné obce – nutné stanovení pravidel veřejnoprávní smlouvou nebo existence dohody v rámci dobrovolného svazku obcí.
- **NOVĚ** - Provozovatel musí – provozovat kompostárnu v souladu s vyhláškou
 - vést provozní deník
 - vést průběžnou evidenci o množství přijatých rostlinných zbytků z údržby zeleně, zahrad a domácností a uchovávat ji po dobu 5 let
 - zaslat do 28. února následujícího kalendářního roku ministerstvu hlášení o množství
- Podrobnosti stanoveny ve vyhlášce o podrobnostech nakládání s odpady a jejích přílohách
- Musí splňovat stejné požadavky jako malé zařízení, pokud dosahuje kapacity odpovídající MZ

Zpoplatnění obyvatel

- **Změna zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích**
- Zákon stanoví 2 druhy poplatků za komunální odpad
 1. **Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství**
 2. **Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci.**
- Od r. 2022 není možné používat smlouvu, které byla možností podle zákona o odpadech.
- Oba poplatky vycházejí z předchozích možností zpoplatnění, tj. paušální poplatek v Kč/trvale bydlící obyvatel, poplatek za produkci vázaný na obyvatele bydlící v nemovitosti.
- V obci lze stanovit pouze jeden typ poplatku
- Poplatkovým obdobím je kalendářní rok, dílčím obdobím je kalendářní měsíc
- *Pro rok 2021 platí přechodné období. V platnosti zůstávají poplatky dle zákona o místních poplatcích a zákona o odpadech v předchozím znění, stejně jako smlouva.*
- *V průběhu roku 2021 je ale nutné stanovit nový druh poplatku, který bude obec používat od 1.1.2022.*
- Vzory vyhlášek na oba nové typy poplatku – viz MV/MŽP.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství

- Poplatníkem je 1) fyzická osoba přihlášená v obci, nebo 2) vlastník nemovité věci v obci, kde není přihlášena žádná fyzická osoba.
- Poplatek lze stanovit v maximální výši 1200 Kč/ob.
 - Není stanoveno, z jakých nákladů se poplatek vypočte, závisí to na rozhodnutí obce.
 - Doporučuje se odvozovat poplatek od nákladů za OH, ale zákon to neurčuje
- Poplatek musí být stejný pro obě skupiny poplatníků, nelze diskriminovat jednu skupinu vůči druhé (např. že by chataři platili jiný poplatek než trvale hlášení občané, *tady lze ale nastavit vhodný a obhajitelný systém slev...*)
- Lze stanovit úlevy na poplatku (např. pro seniory, vybrané skupiny obyvatel)
 - Slevu je možné stanovit i pro případ, kdy je občan zároveň FO přihlášená v obci a zároveň vlastník nemovitosti (možnost zaplatit jen 1 poplatek)
- Poplatek se vybírá v daném kalendářním roce, na který je stanoven

POZOR – osvobození od poplatku ze zákona

§ 10g - Osvobození od poplatku

- Od poplatku za obecní systém odpadového hospodářství je osvobozena osoba, které poplatková povinnost vznikla z důvodu přihlášení v obci a která je poplatníkem poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci v jiné obci a má v této jiné obci bydliště

Výklad některých ustanovení a dotazy obcí

- Lze u paušálního poplatku do OZV stanovit objemy a počty nádob ve vazbě na velikost domácnosti?
 - Nejde ani tak o poplatek, jako o systém. V systémové (nikoliv v poplatkové) OZV je možné specifikovat počet nádob ve vazbě na velikost domácnosti, ale občan musí mít možnost další odpad odevzdat případně jinde (např. sběrný dvůr). Pokud tedy bude v OZV stanoveno omezení počtu nádob, musí být řečeno kam zbytek. Obec je povinna převzít veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti FO nepodnikajících.
- V obci máme zavedený známkový systém ohledně redukce nádob na trvale obývanou nemovitost (1-3 osoby = 1 nádoba 120 l, 3–6 osob = nádoba 1x 240 l, nebo 2x 120 l), po úhradě je majiteli nemovitosti předána známka, bez které od 1.2. nevyvezou nádobu. Některé zdroje tvrdí, že tento postup je protiprávní.
 - V rámci systému je možné říct, že popelnice musí být označeny známkou, ale nelze to vázat na poplatek a nevyvezení popelnice. Obec musí odebrat od FO veškerý produkováný KO
- Může obec u paušální platby stanovit zvýhodnění/bonusy?
 - Ano, je možné stanovit osvobození či úlevu. Motivační program dokonce může být specifikován jen pro trvale žijící obyvatele (vyplývá z judikatury).
- Může občan zaplatit poplatek 2x – za trvalý pobyt, jako vlastník nemovitosti?
 - Ano. Tak jako u zákona č. 185/2001 Sb.
- Může obec požadovat důkaz o platbě poplatku v jiné obci (osvobození ze zákona § 10g) a existuje nějaká možnost zpoplatnění toho subjektu, když nenaplní žádný definiční znak?
 - Uvedený potenciální plátce je nositelem důkazního břemene. On má povinnost sdělit obci, že v jeho případě je naplněna uvedená skutečnost, která zakládá nárok na osvobození. Uplatnění nároku v termínu dle zákona o místních poplatcích nebo podle lhůty v OZV. Obec je hodnotitelem předloženého důkazu. Nesmí však stanovit, jak má daný subjekt skutečnost doložit, ale dát případně pouze příkladný výčet.

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci.

- **Poplatníkem je 1) fyzická osoba**, která má **v nemovité věci bydliště** (§80 Obč.zák.), nebo **2) vlastník nemovité věci**, kde nemá bydliště žádná fyzická osoba
- Plátcem je společenství vlastníků (dům) nebo vlastník nemovitosti. Plátce vybírá poplatky od poplatníků
- Základ dílčího poplatku lze stanovit trojím způsobem:
 1. **hmotnost odpadu** odloženého z nemovité věci za toto dílčí období v kilogramech připadajícího na poplatníka (předpokládá vážení nádob),
 2. **objem odpadu** odloženého z nemovité věci za toto dílčí období v litrech připadajícího na poplatníka (předpokládá zřejmě sledování zaplněnosti nádob)
 3. **kapacita soustředovacích prostředků** pro nemovitou věc na odpad za toto dílčí období v litrech připadající na poplatníka (stanovení potřebné kapacity objemu nádob x frekvence svozu)
- **Poplatek je vázán na platbu za směsný KO** (platba „za popelnici“). Není určeno, z jakých nákladů by se měl stanovit, závisí to na rozhodnutí obce. *Do platby lze promítnout všechny náklady na OH obce (tento princip je potřeba vysvětlit občanům – platí za celý systém, ve kterém se ale zohledňuje konkrétní snaha o snížení množství SKO).*
- Obec může stanovit **minimální základ dílčího poplatku** (musí platit povinně každý, kdo produkuje odpad, i když tvrdí, že nic neprodukuje) – maximálně však 10 kg/měsíc nebo 60 l/měsíc (při max. sazbách 720 Kč/rok). **Ale pozor** – obec musí mít v nabídce nádobu o objemu 60 l s vývozem 1x měsíčně.
- Sazby poplatku jsou stanoveny maximálně na **6 Kč/kg nebo 1 Kč/l**

Výklad některých ustanovení a dotazy obcí

1. Za jakých podmínek bude možné platit poplatky dříve, a ne až po roce v jednotlivých systémech podle hmotnosti/objemu
 - u obou typů poplatků (dle hmotnosti, dle objemu) je splatnost až po zdaňovacím období; zákon říká, že se vyměřuje poplatek, a ne část poplatku. Jedná se o daňové řízení podle daňového řádu se všemi procesními úkony a jedná se tedy o procesní problém. Možnost vybírat „zálohy“ by musela být dána zákonem.
 - Pokud se plátce v průběhu roku odstěhuje (vlastník nemovitosti prodá dům), tak zjištění nového plátce je možné nahlédnutím do registru (obec jako správce daně má tuto pravomoc). Vlastník nemovitosti – daňový subjekt – je identifikovatelný a tím pádem dohledatelný a lze to vymáhat. I když je hlášen na ohlašovně, tak pořád je možné zahájit platebním výměrem výběr až do exekuce.
 - Poplatek dle kapacity nádob – revokované stanovisko na webu MF – možnost splatnosti v průběhu roku; zdaňovací období je sice pořád rok, nicméně s tím, že splatnost je v kompetenci obce a vymezí si ji v OZV.

OZV o stanovení obecního systému odpadového hospodářství

- Obec je povinna obecní systém nastavit, ale je na jejím rozhodnutí, zda tak učiní prostřednictvím OZV.
- Obec má ze zákona **povinnost určit místa pro oddělené soustřeďování** papíru, plastů, skla, kovů, bioodpadů, NO a jedlých tuků a olejů
- Pouze **prostřednictvím OZV** je možné fakultativně nastavit **systém pro další druhy odpadů** a činnosti:
 - stavební demoliční odpad, předcházení vzniku odpadu, živnostenský odpad, zpětný odběr výrobků s ukončenou životností (pokud je MZO), podmínky komunitního kompostování
- Obecně lze obcím doporučit použití OZV
- Vzor a další dokumenty k dispozici na <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-ozv-metodicky-material-c-5.aspx>
- Nedošlo k zásadním změnám oproti předchozímu zákonu, je proto možné obsahově vycházet ze stávající OZV a tuto srovnat se vzorem (odpovídající rozsah informací).
- OZV by měla být platná před 1. 1. 2022.

Výklad některých ustanovení

Pokud se týká sběrných nádob na směsný komunální odpad a pravidel pro jeho soustředování, obec může mj.:

- stanovit povinnost zajistit si pro soustředování odpadu sběrné nádoby stanoveného typu o dostatečném objemu (*určit objemy nádob a frekvence svozu podle počtu obyvatel domácností*)
- stanovit fyzickým osobám povinnost plnit sběrné nádoby tak, aby je bylo možno uzavřít a odpad z nich při manipulaci nevypadával,
- stanovit zákaz odkládat do sběrných nádob jiné složky komunálních odpadů, než pro které jsou jednotlivé nádoby určeny,
- stanovit zákaz v nádobách shromážděné komunální odpady udupávat či zhutňovat,
- uložit povinnost přistavit sběrné nádoby na směsný komunální odpad v určené dny a doby na určená místa.

Výklad některých ustanovení

V OZV není možné:

- upravovat zákaz spalování odpadů,
- stanovit, že se může komunální odpad v obci soustřeďovat (třídít) i na další složky, které určí obecní úřad či rada obce nad rámec složek určených obecně závaznou vyhláškou (*obec je oprávněna stanovit obecní systém třídění komunálního odpadu na základě § 59 odst. 4 zákona o odpadech obecně závaznou vyhláškou, kterou schvaluje zastupitelstvo obce*),
- stanovovat skutkové podstaty přestupků a sankce za jejich spáchání (*upravuje zejména zákon o odpadech a zákon o některých přestupcích a další zvláštní zákony*),
- ukládat povinnost nepoškozovat sběrné nádoby (*upraveno zejména v § 8 odst. 1 a 2 zákona o některých přestupcích*),
- stanovit povinnosti umístit sběrné nádoby pouze mimo pozemní komunikace či naopak zákaz umístit sběrné nádoby na pozemní komunikace (*z důvodu kolize s úpravou § 29 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje zákaz umístit bez příslušného povolení na vozovkách, dopravních ostrůvcích a krajnicích dálnice, silnice a místní komunikace umístit jiné předměty než dopravní značky a zařízení, a § 5 odst. 1 písm. g) a odst. 2 písm. c) zákona o některých přestupcích*).
- uložit povinnost udržovat okolí sběrných nádob umístěných na veřejném prostranství čisté (*znečištění okolí sběrných nádob umístěných na veřejném prostranství je regulováno § 5 odst. 1 písm. f) a g) a odst. 2 písm. b) a c) zákona o některých přestupcích*).

Výklad některých ustanovení

- Je nutné měnit smlouvu se společností zajišťující likvidaci jedlých tuků a olejů?
 - *Ve smlouvě je sice odkaz na již neplatný zákon o odpadech, ale to nic nemění na její platnosti. Materiálně se navíc smlouva opírá především o příslušná ustanovení občanského zákoníku, nikoliv o odpadovou legislativu. Předmětné plnění (poskytování služby svozu tuků a olejů) lze tedy čerpat/poskytovat i nadále na základě stávající smlouvy. V případě, že byste chtěli s protistranou smlouvu jakkoliv měnit, lze doporučit namísto dodatků sepsat novou smlouvu (i kdyby podstatná část obsahu byla stejná), kde již odkaz na neplatnou legislativu nebude.*
- Obec v rámci vedlejší hospodářské činnosti (pod IČO obce) provozuje obchod s potravinami, se svozovou společností má tento obchod samostatnou smlouvu. Bude se produkovaný SKO započítávat do limitu pro slevu na skládkovacím poplatku?
 - *Bohužel ano – vzhledem k tomu, že obec provozuje obchod s potravinami pod IČO obce, je tedy jeho původcem.*
- Jak budou stavebníci dokládat, kolik kg stavebního odpadu opravdu uložili či předali „kvalifikované osobě“? Nestačí mít jen smlouvu před např. bouracími pracemi, ale myslíme si, že je důležitá kontrola dodržení fyzického předání. Smluv a objednávek před zahájením prací je spousta, ale málokdo již skutečné množství stavebního odpadu předá oficiálně do systému zpracování.
 - *Předmětné ustanovení říká, že původce odpadu (v případě stavebního i nepodn. FO) je povinen prokázat orgánům provádějícím kontrolu podle tohoto zákona, že předal odpad, který produkuje, v odpovídajícím množství – měl by tedy mít nejen smlouvu/objednávku, ale také „vážní lístek“.*

Sdělení MŽP

- OZV o obecním systému OH – metodické materiály na webu MŽP jsou finální a lze podle nich tedy nyní vypracovat novou OZV (kterou bychom chtěli mít u nás v platnosti a účinnosti k 1. 1. 2022) nebo bude ještě nějaká novelizace metodiky – kdy?
 - Metodika pro tvorbu OZV pro obecní systém nakládání s komunálními odpady je připravena Ministerstvem vnitra ve spolupráci s MŽP. Metodika je platná, je zveřejněna na webových stránkách MŽP i MV a lze ji již nyní využít k tvorbě OZV.
 - V blízkém období se předpokládá její aktualizace - menší úprava v oblasti popisu nakládání s výrobky s ukončenou životností. Pokud je to možné, doporučujeme ještě počkat na aktualizovanou verzi metodiky (červenec 2021).

Děkujeme za pozornost

Ing. Barbora Tomčalová

Tel: 739 556 656, e-mail: barbora.tomcalova@gmail.com

RNDr. Martina Vrbová, Ph.D.

Tel.: 602 647 833, e-mail: martina.vrbova@volny.cz

